

Úspešné plošné očkovanie posilní a urýchli zotavenie slovenskej ekonomiky

1. Výrazne zlepšujeme čísla. Čo je za tým?

- Od začiatku pandémie sme komunikovali, že výhľad ekonomiky je v týchto podmienkach veľmi neistý.
- Z toho dôvodu sme vytvárali rôzne scenáre na základe informácií, ktoré sme mali.
- Nezvyčajne veľké úpravy jednoznačne odzrkadľujú mieru neistoty, v ktorej sa ešte aj dnes nachádzame.
- Čelíme veľmi atypickému a doteraz nevídanému typu krízy. Počas roka pribúdali dáta, informácie, ale aj opatrenia vlád a centrálnych bánk. Odhadujeme napríklad, že vplyvom podpory vlády sa na Slovensku zachráni vyše 60 tisíc pracovných miest v rokoch 2020 a 2021. S týmto naše prvé odhady nerátali.
- Stále sa učíme. Ukázalo sa, že priemyselná výroba dokáže celkom dobre fungovať aj v týchto podmienkach, hoci na začiatku pandémie to tak nevyzeralo. Tiež sa ukazuje, že slovenské domácnosti majú napriek kríze dosť peňazí, ako aj chuť a možnosti ich míňať napriek pandémie.
- Na jar sme hovorili, že prepád ekonomiky tento rok bude niekde medzi približne 5 a 10 percentami. V júni sme sa posunuli k hornej hodnote tohto pásma, v septembri sme sa dostali do stredu pásma a teraz sme už blízko dolného konca pôvodného intervalu, kde ekonomika zrejme napokon aj skončí. Z tohto pohľadu naše predpovede tiež neboli úplne mimo, aj keď zdôvodnenie tých čísel sa v čase samozrejme menilo.
- Aj z pohľadu tvorby politiky je lepšie, že smerujeme od horších čísel k lepším. Je dobré a zodpovedné, ak sa v čase neistoty pripravujú opatrenia rátajúce s horším vývojom.

2. Môže sa zotavenie ekonomiky ešte skomplikovať?

- Môže, samozrejme. Posledný štvrtrok tohto roka bude horší ako leto. Ekonomický vývoj začiatkom budúceho roka je neistý, ale niekedy na jar by sme mohli byť späť na letných úrovniach tohto roka.
- Máme tu druhú vlnu pandémie a časti ekonomiky sa zatvárajú, po celej Európe. To spomaľuje a komplikuje cestu k úplnému zotaveniu. Aj keď už relatívne dobre vieme odhadnúť, čo rôzne obmedzenia spravia s ekonomikou, opäť je neisté, ako dlho budú trvať a ako prísne budú.

- Výsledky v letných mesiacoch boli vynikajúce aj z dôvodu, že ekonomika dohánala zameškané z obdobia prvej vlny pandémie. Dobiehanie objednávok posilnilo tradičnú úroveň ekonomickej aktivity v danom období. Toto sa koncom roka zrejme nezopakuje.
- Navyše spotreba aj výroba v poslednom období išla výrazne na úkor zásob, ktoré ekonomika vo veľkej miere vyčerpala. V blízkej budúcnosti sa teda zrejme bude viac dovážať bez toho, aby sa to hneď použilo vo výrobe alebo spotrebe. Slovenská ekonomika potom bude vyzeráť, akoby bola trochu menej výkonná. Ale je to znovu len dočasný jav.
- Z hľadiska zotavovania ekonomiky bude tiež dôležité, aby sa podporné opatrenia vlády neskončili predčasne.
- Európska centrálna banka a Národná banka Slovenska ako súčasť Eurosystemu robia všetko pre to, aby zachovali dostupnosť výhodných úverov na preklenutie situácie pre vlády, firmy, ale aj domácnosti. Minulý týždeň sme v tomto smere prijali nové opatrenia.

3. Prečo je očkovanie také dôležité?

- Od pandémie budeme mať konečne pokoj až vtedy, keď sa dá zaočkovať dostatočne široká masa obyvateľstva u nás aj v zahraničí.
- Obmedzenia ostanú súčasťou nášho života až do začiatku roku 2022, no očakávame, že v čoraz menšej miere.
- Od budúceho leta by sme si mohli užívať slobodu v takej miere, ako sme ju od začiatku pandémie nemali.
- Dovtedy bude pretrvávajúť neistota. Tá tlmí investičnú aktivitu u nás, aj v zahraničí, navádza aj spotrebiteľov k opatrnosti.
- Reštaurácie, hotely, divadlá, či športoviská si úplne nevydýchnu, kým nebude hrozba obnovenia šírenia nákazy zažehnaná.
- Pre zotavenie ekonomiky je kľúčové, aby po potvrdení účinnosti a bezpečnosti vakcín relevantnými orgánmi EÚ, došlo k ich čo najrýchlejšiemu plošnému použitiu.
- Logisticky to bude pre vládu náročné zvládnuť a bude to istý čas trvať. Ale je dôležité aj to, aby sa ľudia zachovali zodpovedne.
- Očkovanie, samozrejme, ponúka riešenie pre túto konkrétnu pandémiu. Aj z toho dôvodu nemôžeme hovoriť o návrate do normálu po odznení pandémie. Prispôsobovanie sa novej realite bude postupné a bude trvať dlhšie.

- To, čo príde, bude preto čosi, čo môžeme už dnes nazvať novým normálom.

4. Prečo už hovoríme o zotavení ekonomiky, kým donedávna boli predpovede opatrné?

- Očakávame, že predkrízové úrovne dosiahne slovenská ekonomika už v druhej polovici budúceho roku. Je to zhruba o pol roka skôr ako sme predpokladali v predošlých predpovediach.
- Výkonnosť ekonomiky bola už v septembri tohto roku blízko predkrízových úrovní.
- Uplynulé týždne priniesli dobré správy o dostupnosti vakcín s očkovacími látkami. Tie sa už v niektorých častiach sveta začali distribuovať (Veľká Británia, Spojené štáty americké atď.) a v nasledujúcich mesiacoch budú dostupné pre milióny ľudí v Európe vrátane Slovenska. Je to zásadný krok v snahe ukončiť krízový režim.
- Zároveň sme zistili, že svetový obchod dokáže celkom efektívne fungovať aj v zložitých pandemických podmienkach. Súčasná situácia aj výhľad v medzinárodnom prostredí sú lepšie, ako sme čakali. Toto je veľmi dôležité pre slovenskú ekonomiku, ktorá veľa vecí vyváža aj do ďalekých krajín.
- Spolu so zotavením rastú aj príjmy ľudí, keďže pracujú viac. Problémom ostáva, že zamestnaných zatiaľ nepribúda. Očakávame, že zamestnanosť sa budúci rok odrazí od dna a začnú pribúdať pracovné miesta. Ľudia teda budú mať čoraz viac peňazí na spotrebu, čo ekonomike pomôže.

5. Kedy prestanú pribúdať nezamestnaní?

- Očakávame, že nezamestnanosť bude rásť až do polovice budúceho roka. Miera nezamestnanosti by mala dosiahnuť najvyššiu úroveň okolo 8 percent práve vtedy. Ale na predkrízové obdobie by sa mala vrátiť až postupne, a to v roku 2023.
- Vývoj je v tomto smere však značne neistý. Ľudia, ktorí tento rok stratili prácu, totiž nesmerovali len medzi nezamestnaných. Niektorí si prestali hľadať prácu, a tým pádom sú považovaní za neaktívnych.
- Odhadujeme, že 9 až 30 tisíc ľudí by sa v nasledujúcom období mohlo vracaať na trh práce, najmä aktívnejším hľadaním si zamestnania a posunúť čísla nezamestnanosti vyššie.

6. A čo platy? Kedy konečne citeľne porastú v súkromnom sektore?

- Oživenie ekonomiky sa prejavilo najmä nárastom odpracovaných hodín u ľudí, ktorí vplyvom pandémie nestratili prácu. Pracovali na viac zmien, nečerpali si

16. decembra 2020

dávky na práceneschopnosť či opatrovanie člena rodiny. V dôsledku toho im mzdy rástli veľmi pekne už v treťom štvrtroku. Očakávame, že takýto vývoj bude ovplyvňovať rast miezd aj v ďalšom období.

- Ale ten „skutočný“ rast miezd neovplyvnený opatreniami počas pandemického vývoja by mal nastúpiť s oživením trhu práce v druhom polroku 2021.

7. Čo ekonomike kríza trvalo vzala?

- Svet po pandémie bude iný a bude mať trvalé nepriaznivé následky pre fungovanie ekonomík.
- Veľké nadnárodné spoločnosti budú hľadať spôsoby ako usporiadať výrobné procesy s dôrazom na väčšiu istotu zásobovania a odbyt, pravdepodobne aj za cenu nižšej efektívnosti.
- Zároveň tým, že mnohé firmy a prevádzky počas krízy zaniknú, ich stroje, zariadenia a priestory bude v mnohých prípadoch potrebné úplne odpísať.
- Náklady zvýšeného presunu zamestnancov medzi firmami či odvetviami budú takisto doliehať na výkonnosť ekonomík.
- Každá minca má ale dve strany ... prichádzajúce zmeny v skladbe ekonomiky, v dôsledku ktorých by mohlo dôjsť k utlmeniu menej výkonných častí ekonomiky v prospech viac produktívnych odvetví, najmä v rámci služieb, by mali podporiť dlhodobé produkčné schopnosti
- Inovácie, ktorých implementáciu pandémie urýchľuje, vedia a môžu posunúť ekonomiku trvalo na vyššiu úroveň.

8. Čo by mohlo ekonomike naopak pomôcť kompenzovať straty z pandemického obdobia?

- Sčasti by takýto pozitívny vývoj mohol podporiť program EÚ pre budúce generácie. Podľa našich odhadov, úspešné a účinné čerpanie prostriedkov by mohlo nadvihnúť úroveň ekonomickej aktivity v horizonte desaťročia až o 1 percento, čím by sa vymazala približne tretina strát, ktoré kríza mohla ekonomike natrvalo spôsobiť.
- Dobrou správou z hľadiska vývoja v horizonte niekoľkých rokov je v prípade Slovenska aj informácia o ďalšej investícii v jednej z automobiliek.